

Daianu: Trebuie sa se formeze cât mai grabnic un guvern cu program care sa continue consolidarea fiscal-bugetara si reformele

Trebuie sa se formeze cât mai grabnic un guvern cu program care sa continue consolidarea fiscal-bugetara si reformele, precum si absorbtia banilor europeni, sustine presedintele Consiliului Fiscal, Daniel Daianu.

"Criza politica (fiindca este mai mult decât o simpla criza guvernamentala, cum prefera sa o numeasca unii analisti) schimba parametrii de judecare a consolidarii fiscal-bugetare, chiar daca avem buget în 2026 (sa ne imaginam cum ar fi fost sa fi avut aceasta criza când bugetul nu era înca definitivat). Aceasta criza putea fi evitata daca ar fi existat responsabilitate si înțelepciune, care sa puna pe prim-plan situatia macroeconomica grava. Unii vorbesc de alegerile din 2028, când esential acum este sa ne ocupam de situatia economica. Exista o expresie, "unde sunt adultii din camera" (nu priveste strict vârsta), si care se aplica crizei politice la care s-a ajuns. Trebuie sa existe luciditate si responsabilitate, trezire macar în acest ceas târziu; sa se formeze cât mai grabnic un guvern cu program care sa continue consolidarea fiscal-bugetara si reformele, precum si absorbtia banilor europeni. Criza pune presiune pe politica monetara (ex.: turbulente pe piata valutara). Dar BNR nu poate fi un factotum, iar rezolvarea ecuatiei politice este prin formarea unui nou guvern. Dar ce guvern vom avea conteaza mult, deoarece de puterea sa, de semnalele date privind consolidarea fiscal-bugetara si reformele, se modeleaza perceptii si "sentimente" în piete, în societate. Este impropriu a se asemui criza politica de la noi, schimbarea unui guvern cu altul, cu, de pilda, instabilitatea politica din Bulgaria sau din UK în anii recenti. Aceste tari nu au grija unor deficite bugetare si externe foarte mari", arata Daniel Daianu, în articolul "Platim pentru politici fiscal-bugetare eronate", postat pe pagina institutiei.

El precizeaza ca dominanta fiscala complica misiunea BNR, iar banca centrala "va avea o viata mai grea" din cauza contextului politic, cu framântari si fragilitate institutionala; încrederea în leu este în relatie cu consolidarea fiscal-bugetara si finantarea deficitelor.

"Dominanta fiscala se observa mai intens la noi decât în alte tari, date fiind dimensiunea economiei, nivelul deficitelor si al veniturilor fiscale, riscul suveran, terminarea PNRR. Traim vremuri tulburi, cu o situatie geopolitica foarte complicata, cu multa dezordine în lume, în care trebuie sa mizam mai mult pe resursele noastre, sa gândim pozitiv si sa cautam sa iesim din acest impas creat de deficitul bugetar foarte mare. Avem nevoie de un guvern care sa nu puna în discutie consolidarea fiscal-bugetara, sa gestioneze cât mai bine atragerea de bani europeni si reformele necesare", scrie Daniel Daianu.

Conform presedintelui CF, dominanta fiscala este un concept si fenomen despre care se discuta mult în lumea economistilor/finantistilor, datorita unei realitati pregnante: socurile din ultimele doua decenii au condus la cresterea deficitelor bugetare si a datoriilor publice, ceea ce influenteaza politicile economice în ansamblu si au impact asupra conduitei bancilor centrale; aceste socuri au reliefat imprudente în politicile fiscal-bugetare si în aranjamentele de reglementare.

"În 2023 si anul urmator au fost adoptate masuri care au condus la un deficit bugetar ESA de peste 9% din PIB în 2024, nivel înregistrat numai în anul pandemiei; a fost cel mai înalt deficit din UE. Deficitul a crescut în 2024 în larga masura prin noi cheltuieli permanente, cu salarii si pensii. Cu atât mai mult se vede cât de paguboasa este neglijarea necesitatii de a creste veniturile fiscale, venituri proprii ale bugetului. Corectia bugetara a început prin înghetarea salariilor si pensiilor, cresteri de taxe si impozite, dar deficitul ESA de 7,8% din PIB în 2025 a ramas cel mai înalt din UE (deficitul cash a fost de 7,65% din PIB). În 2026, deficitul ar trebui sa se îndrepte catre 6,2% din PIB, potrivit proiectului de buget, ceea ce ar fi o ajustare remarcabila. Dar mai este cale lunga pâna la realizarea de surplusuri primare (adica deficit înainte de serviciul datoriei publice) care sa faciliteze stabilizarea

datoriei publice. O corectie fiscal-bugetara de amploare, cum este cazul României, nu se poate realiza fara ca societatea sa sufere efectele; cineva trebuie sa plateasca, chiar daca povara ajustarii, din nefericire, nu este distribuita în mod echitabil. Aceasta corectie se face în mod gradual, dar este oricum cu dureri", mentioneaza Daniel Daianu.

El afirma ca se poate vorbi de patru chestiuni mari ce privesc dominanta fiscala când judecam situatia economiei noastre: chestiunea monetara, chestiunea fiscala în sine, relatia cu banii europeni si chestiunea politica.

"Inflatia mult crescuta si încetinirea economica, catre recesiune, reprezinta pretul pe care România îl plateste pentru imprudente/erori în politicile fiscal-bugetare. Aici se vede un cost al dominantei fiscale asupra economiei", sustine autorul.

Daniel Daianu precizeaza ca în semestrul al doilea din acest an este prognozata de BNR o dezinflatie considerabila prin efecte de baza si este probabil sa se termine anul cu o inflatie în jur de 5%, daca nu se vor manifesta alte socuri puternice; anticipatiile inflationiste ramân în continuare o grija.

"Dominanta fiscala puternica si dereglarile pe piata de energie autohtona au scos România din peisajul european al dinamicii inflatiei. BNR a fost obligata sa mentina rata nominala de politica monetara la un nivel mult superior ratelor de politica monetara din majoritatea statelor din UE (numai în Ungaria aceasta rata a fost similara cu cea de la noi). Aceasta situatie s-a reflectat si în conditiile monetare interne. Aproape în toate comunicatele dupa sedinte de politica monetara ale BNR, în alte documente, se fac referiri la conduita politicii fiscale, la incertitudini legate de aceasta; este o modalitate de a vorbi despre dominanta fiscala si un mix de politici defectuos. Politica fiscal-bugetara din România a fost o constrângere pentru politica monetara a BNR, un corset", afirma Daniel Daianu.

El mentioneaza ca este esential sa nu avem devieri semnificative în 2026 de la traiectoria consolidarii fiscal-bugetare si ca noul guvern sa continue procesul de corectie.

"Agentiile de rating, pietele externe în general, asteapta instalarea noului guvern si, mai ales, semnalele pe care le va transmite, actiunile întreprinse. De aceea, este mai mult decât oportun ca în acest an sa nu se întârzie cu proiectul de buget pentru 2027. Deficitele bugetare mari întretin rate de dobânda ridicate pe piata interna, care ilustreaza un efect de evictiune (crowding out). Poate suna paradoxal aceasta afirmatie, daca avem în vedere ca depozitele din banci sunt considerabil mai mari decât volumul de credite ale bancilor comerciale. Dar efectul de evictiune se vede prin nivelul ridicat al ratelor de dobânda. Sunt voci care vorbesc despre reducerea de taxe. Daca noul guvern ar opera o asemenea masura, ar trebui sa reduca concomitent cheltuielile publice pentru a nu periclita consolidarea fiscal-bugetara. Oricum, ar fi o operatiune, putin spus, riscanta. Exista oboseala a populatiei în contextul programului de corectie fiscal-bugetara si al caracterului sau regresiv (mai afectati sunt cetatenii cu venituri mici); de aceea, bugetul pentru 2027 ar putea include o indexare cumpatata a pensiilor si salariilor. Coeziunea sociala nu trebuie sa fie neglijata. Din nefericire, corectiile fiscal-bugetare de amploare sunt dureroase, iar economia noastra nu are gradele de libertate ale unor economii mari si robuste. Consolidarea nu se termina în 2026; trebuie sa continue pentru a ajunge la un deficit de 3% din PIB în câtiva ani, chiar sub acest nivel, pentru a avea spatiu fiscal. Este vital sa existe o colectare mult mai buna de venituri fiscale care sa ajute consolidarea fiscal-bugetara, acoperirea cresterii cheltuielilor de aparare si pentru a atenua subfinantarea unor domenii de baza din sectorul public (educatie si sanatate)", atrage atentia Daniel Daianu.

Potrivit presedintelui CF, reforma salarizarii trebuie sa fie aplicata fara a avea impact negativ asupra corectiei deficitului bugetar.